

Sygn. akt III BP 6/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 marca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda (przewodniczący)
SSN Dawid Miąsik (sprawozdawca)
SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z powództwa M. T. i D. U.
przeciwko Szpitalowi Wojewódzkiemu im. [...] w K.
o wynagrodzenie za pracę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 10 marca 2016 r.,
skargi powódek o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku
Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K.
z dnia 28 listopada 2013 r., sygn. akt IV Pa [...],

- 1. odrzuca skargę,**
- 2. nie obciąża powódek kosztami zastępstwa procesowego
strony pozwanej w postępowaniu wywołanym skargą.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z 28 listopada 2013 r., IV Pa [...] oddalił
apelację M. T. oraz D. U. (powódki) od wyroku Sądu Rejonowego w K. z 26
czerwca 2013 r., IV P [...] w sprawie o wynagrodzenie za pracę.

Powódki, reprezentowane przez fachowego pełnomocnika, wniosły skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem wyroku z 28 listopada 2013 r. w pkt. I, to jest w zakresie w jakim apelacja powódek została oddalona. Powódki wniosły o stwierdzenie niezgodności z prawem zaskarżonego wyroku. Jako podstawę skargi wskazały naruszenie art. 8 k.p. Powódki wniosły o rozpoznanie skargi na podstawie art. 424¹ § 2 k.p.c. z uwagi na naruszenie podstawowych zasad porządku prawnego, tj. konstytucyjnego prawa do równego traktowania i niedyskryminacji.

Pełnomocnik powódek podniósł, że w niniejszej sprawie zachodzi wyjątkowy wypadek, który uniemożliwił wniesienie skargi kasacyjnej od zaskarżonego wyroku. Wyrok Sądu drugiej instancji nie został zaskarżony, ponieważ po sporządzeniu wniosku o doręczenie odpisu wyroku wraz z uzasadnieniem pełnomocnik powódek zachorował na chorobę nowotworową uniemożliwiającą wykonywanie czynności zawodowych. Powódki nie wyraziły zaś zgody na prowadzenia sprawy w postępowaniu kasacyjnym przez innego pełnomocnika.

W uzasadnieniu skargi pełnomocnik powódek stwierdził, że wykładnia art. 8 k.p. dokonana zarówno przez Sąd Rejonowy, jaki i Sąd Okręgowy w K., zmierzająca do stwierdzenia, że powódki domagając się wynagrodzenia, którego źródłem było porozumienie z 23 marca 2009 r., czyli protokół z wykonania porozumienia zawartego 5 marca 2008 r. nadużyły swoich praw podmiotowych i działają sprzecznie ze społeczno- gospodarczym przeznaczeniem tego prawa, jest niewłaściwa. Pełnomocnik skarżących zaznaczył, że porozumieniem płacowym objęci zostali wszyscy pracownicy szpitala, zatrudnieni na stanowisku pielęgniarek i położnych, każdemu zatem przysługuje uprawnienie do wytoczenia powództwa o zapłatę wynagrodzenia, ustalonego protokołem. Pełnomocnik powódek podniósł, że przyjęcie przez strony sporu, które zawarły powyższe porozumienie zawyżonej wartości różnicy kontraktów pozwanego z NFZ za lata 2008/2009, która stanowiła jedyne źródło finansowania podwyżek dla pracowników, było wynikiem zaniedbań służb finansowych pozwanego, zatem tylko jego obciąża. W obliczu powyższego nie można przyjąć, iż dochodzenie przez pracowników roszczeń płacowych na podstawie zawartego porozumienia stanowi nadużycie prawa w rozumieniu art. 8 k.p. Stwierdzenie, iż działanie pracowników zmierzające do uzyskania podwyżki wynagrodzenia jest nadużyciem prawa, stanowi w ocenie pełnomocnika skarżących

rażące naruszenia art. 32 Konstytucji RP. Pełnomocnik powódek podniósł, że w podobnej sprawie Sąd Najwyższy wyrokiem z 7 maja 2014 r., III PK 109/13 uchylił wyrok Sądu Okręgowego w K. i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania. Sąd ten uchylił swój poprzedni wyrok i przekazał sprawę Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Skarga powódek o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowy w K. z 28 listopada 2013 r., IV Pa [...] jest niedopuszczalna, ponieważ nie zostały spełnione wymogi formalne do jej wniesienia, o których mowa w art. 424¹ § 2 oraz art. 424⁵ § 1 pkt 3 k.p.c.

Z utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że obowiązek przytoczenia podstaw skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia i ich uzasadnienia (art. 424⁵ § 1 pkt 2 k.p.c.) jest obowiązkiem niezależnym od konieczności wskazania przepisu prawa, z którym zaskarżone orzeczenie jest niezgodne (art. 424⁵ § 1 pkt 3 k.p.c.) (postanowienia Sądu Najwyższego z 18 lipca 2007 r., I BP 20/07, LEX nr 619648; z 23 sierpnia 2007 r., I BP 24/07, LEX nr 621118; z 9 listopada 2006 r., II BU 4/06, Legalis nr 177472; z 25 kwietnia 2007 r., III BP 6/07, Legalis nr 281690). Każde wymaganie konstrukcyjne skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, przewidziane w art. 424⁵ § 1 k.p.c., ma charakter samoistny, powinno być zatem spełniane samodzielnie i oddzielnie, niezależnie od innych wymagań (postanowienia Sadu Najwyższego z 20 czerwca 2006 r., II BP 5/06, Legalis nr 178454; z 9 listopada 2006 r., II BU 4/06, Legalis nr 177472; z 25 kwietnia 2007 r., III BP 6/07, Legalis nr 281690). Gdy ten sam przepis prawa stanowi jednocześnie element podstawy skargi (art. 424⁵ § 1 pkt 2 k.p.c.) i przepis, z którym orzeczenie jest niezgodne (art. 424⁵ § 1 pkt 3 k.p.c.), konieczne jest powołanie go w dwóch odrębnych punktach, tak aby spełnienie obu omawianych wymagań nie budziło wątpliwości. Rygoryzm w tym zakresie jest tym bardziej uzasadniony, że niejednokrotnie przepisy konstruujące podstawy skargi nie są tożsame z przepisami (przepisem), z którym orzeczenie jest niezgodne. Jest tak zazwyczaj w przypadku,

gdy przedmiotem skargi jest orzeczenie co do istoty sprawy (które jest niezgodne z przepisem lub przepisami prawa materialnego), a jej podstawą jest naruszenie przepisów prawa procesowego (postanowienie Sądu Najwyższego z 18 stycznia 2006 r., III CNP 1/06, Legalis nr 174235). Sąd Najwyższy nie jest zaś ani obowiązany, ani uprawniony do korygowania elementów konstrukcyjnych skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem zaskarżonego orzeczenia (art. 424⁵ § 1 k.p.c.) i poszukiwania w treści uzasadnienia właściwych przepisów (wyrok Sądu Najwyższego z 4 czerwca 2013 r., I BU 3/13, LEX nr 1554837).

Pełnomocnik powódek w skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w K. nie zawarł elementu konstrukcyjnego skargi, o którym mowa w art. 424⁵ § 1 pkt 3 k.p.c. Skarga, która nie spełnia tego wymogu podlega odrzuceniu (postanowienie Sądu Najwyższego z 3 lutego 2013 r., I BU 9/11, LEX nr 1135986).

Niezależnie od powyższego, dopuszczalność skargi wnoszonej na podstawie art. 424¹ § 2 k.p.c. uzależniona jest od kumulatywnego spełnienia dwóch przesłanek: 1) istnienia wyjątkowego wypadku; 2) występowania niezgodności z prawem o kwalifikowanym charakterze, wynikającej z naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela (postanowienie Sądu Najwyższego z 14 lutego 2012 r., II BP 16/11, LEX nr 1215277).

Przyczyny dla których strona nie skorzystała z możliwości zaskarżenia wyroku Sądu drugiej instancji skargą kasacyjną muszą mieć charakter wyjątkowy w znaczeniu obiektywnym. Chodzi o wyjątkowe okoliczności obiektywnie uniemożliwiające stronie wniesienie środka zaskarżenia, a nie o okoliczności subiektywne, wynikające z woli lub zaniedbań strony. Wnosząc skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku strona musi zatem wykazać, że nieskorzystanie przez nią z przysługującego środka prawnego nastąpiło z wyjątkowych powodów mających charakter siły wyższej, takich jak ciężka choroba strony, jej stan psychiczny uniemożliwiający podjęcie rozsądnej decyzji co do zaskarżenia niekorzystnego orzeczenia sądu pierwszej instancji, katastrofa, klęska żywiołowa czy wyjątkowe okoliczności leżące po stronie osób trzecich, które obiektywnie rzecz biorąc uniemożliwiły wniesienie środka

zaskarżenia (postanowienia Sądu Najwyższego z 2 lutego 2006 r., I CNP 4/06, OSNC 2006 nr 6, poz. 113; z 7 lutego 2008 r., IV CNP 217/07, OSNC-ZD 2008 nr 4, poz. 114; z 10 sierpnia 2010 r., II CNP 38/10, LEX nr 603890; z 12 maja 2011 r., II BU 10/10, LEX nr 863955; z 3 lutego 2012 r., I BU 9/11, LEX nr 1135986; z 14 lutego 2012 r., II BP 16/11, LEX nr 1215277; z 21 lutego 2012 r., V CNP 55/11, LEX nr 1265582; z 18 kwietnia 2012 r., I CNP 68/11, LEX 1157596; z 30 lipca 2012 r., II CNP 22/12, LEX nr 1229775; z 20 sierpnia 2013 r., I BU 7/13, LEX nr 1554841; z 21 grudnia 2010 r., I CNP 87/10, LEX nr 1391318; z 13 lutego 2013 r., I BU 18/12, Legalis nr 720009). W świetle dotychczasowego orzecznictwa obowiązku skorzystania z przysługującego stronie środka prawnego (skargi kasacyjnej), nie wyłącza fakt odmowy zwolnienia pozwanego od kosztów sądowych (postanowienie Sądu Najwyższego z 4 grudnia 2013 r., V CNP 8/13, LEX nr 1409020); nieuprawdopodobnione twierdzenie o niemożności znalezienie profesjonalnego pełnomocnika (postanowienie Sądu Najwyższego z 5 września 2011 r., II CNP 21/11, Legalis nr 1195561 oraz wyrok Sądu Najwyższego z 25 lipca 2013 r., II CNP 74/12, LEX nr 1347827); śmierć członka rodziny w otwartym terminie do wniesienia apelacji (postanowienie Sądu Najwyższego z 20 września 2012 r., II CNP 40/12, LEX nr 1222147); błąd pełnomocnika strony, polegający na nienależytym opłaceniu apelacji i skutkujący jej odrzuceniem (postanowienie Sądu Najwyższego z 3 grudnia 2009 r., II CNP 61/09, LEX nr 686358).

O ile choroba pełnomocnika procesowego strony może stanowić usprawiedliwioną przeszkodę dla dokonania czynności procesowej w terminie (postanowienia Sądu Najwyższego z 5 sierpnia 2005 r., II PZ 20/05, OSNP 2006 nr 13-14, poz. 214; z 18 października 2011 r., I PZ 23/11, LEX nr 1489219; z 5 czerwca 2012 r., II PZ 14/12, LEX nr 1235833), oceny braku zaskarżenia wyroku Sądu drugiej instancji z punktu widzenia art. 424¹ § 2 k.p.c. z powodu choroby pełnomocnika strony należy dokonywać z uwzględnieniem obiektywnego miernika staranności, jakiej można wymagać od strony dbającej należycie o swoje interesy.

Skoro wnosząc o przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej profesjonalny pełnomocnik, który zaniechał w terminie czynności procesowej ze względu na chorobę powinien we wniosku o przywrócenie terminu odpowiednio to wykazać (postanowienie Sądu Najwyższego z 18 października 2011 r., I PZ 23/11,

LEX nr 1489219), w postępowaniu wywołanym skargą o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia należy oczekiwać od pełnomocnika przedstawienia szczególnych, wyjątkowych okoliczności usprawiedliwiających rozpoznania skargi w sytuacji, gdy strona mogła poddać wyrok Sądu drugiej instancji kontroli Sądu Najwyższego poprzez wniesienie skargi kasacyjnej, lecz tego nie uczyniła. Przedstawiona w skardze argumentacja, zgodnie z którą powódki darzyły swojego pełnomocnika zaufaniem tak dużym, że nie rozważały możliwości wniesienia w ich imieniu skargi kasacyjnej przez innego fachowego pełnomocnika, nie jest żadną miarą adekwatna do wykazania przesłanek zastosowania art. 424¹ § 2 k.p.c. Wysoki poziom zaufania między mandantem a pełnomocnikiem procesowym nie jest przeszkodą uniemożliwiającą stronie (należycie dbającej o swoje interesy) znalezienie pełnomocnika procesowego godnego obdarzenia zaufaniem, jeżeli uwzględni się dwumiesięczny termin na wniesienie skargi kasacyjnej oraz fakt ujawnienia się choroby dotychczasowego pełnomocnika na początku biegu tego terminu.

Ponadto, przy ocenie, czy zaskarżenie wyroku Sądu drugiej instancji skargą kasacyjną nie było możliwe w takich okolicznościach, jak przedstawione w niniejszej skardze uwzględnia się, czy strona skarżąca złożyła wniosek o przywrócenie jej terminu do złożenia skargi. Brak takiego wniosku nie jest bez znaczenia dla oceny kwestii dopuszczalności przedmiotowej skargi (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2006 r., I CNP 4/06, OSNC 2006 nr 6, poz. 113). Tymczasem po zakończeniu procesu leczenia pełnomocnik powódek nie złożył wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej.

Z kolei przez podstawowe zasady porządku prawnego należy rozumieć fundamentalne zasady ustroju społeczno-politycznego, a więc zasady konstytucyjne, oraz naczelne zasady rządzące poszczególnymi dziedzinami prawa: cywilnego, rodzinnego, pracy, a także prawa procesowego (postanowienie Sądu Najwyższego z 18 sierpnia 2006 r., I CNP 42/06, LEX nr 1102090). Naruszenie konstytucyjnych wolności albo praw człowieka w rozumieniu art. 424¹ § 2 k.p.c. musi być w skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia przedstawione poprzez wskazanie konkretnego przepisu Konstytucji RP z którego naruszona zasada wynika oraz przez sprecyzowanie sposobu jej

naruszenia (postanowienie Sądu Najwyższego z 15 grudnia 2011 r., I CNP 64/11, LEX nr 1294317).

Pełnomocnik powódek zarzucił zaskarżonemu wyrokowi naruszenie art. 32 Konstytucji RP. Z uzasadnienia skargi w odniesieniu do tego zarzutu nie wynika, na czym miałyby polegać naruszenie prawa do równego traktowania. Można co najwyżej spekulować, że naruszenia art. 32 Konstytucji RP pełnomocnik powódek dopatruje w sytuacji, jaka wytworzyła się w wyniku niezaskarżenia przez powódki skargą kasacyjną wyroku Sądu drugiej instancji w sytuacji, gdy Sąd Najwyższy uwzględnił skargę kasacyjną wniesioną od wyroku Sądu Okręgowego w K. w analogicznej sprawie rozstrzygniętej w oparciu o takie samo rozumowanie, jakie przyjęto w wyroku oddalającym roszczenia powódek. Zaskarżony wyrok nie narusza bowiem prawa do równego traktowania powódek jako pracowników. Orzeczenie Sądu Okręgowego w K. opiera się na założeniu leżącym także u podstaw wyroku uchylonego przez Sąd Najwyższy w sprawie III PK 109/13, zgodnie z którym dochodzenie przez powódki części wynagrodzenia za pracę w wysokości wynikającej z porozumienia zawartego przez pracodawcę z działającymi u niego organizacjami związkowymi stanowiło nadużycie prawa. Założenie to jest oczywiście wadliwe, narusza podstawową zasadę prawa pracy, jaką jest prawo pracownika do wynagrodzenia za wykonaną pracę. Nie prowadzi jednak do dyskryminacji powódek albo ich nierównego traktowania.

Z powyższego wynika, że okoliczności powołane w skardze nie mogą być uznane za wyjątkowy wypadek uzasadniający wniesienie skargi (art. 424¹ § 2 k.p.c.), co czyni skargę niedopuszczalną.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 424⁸ § 1 i 2 k.p.c. w związku z art. 424¹ § 2 k.p.c. oraz art. 424⁵ § 1 pkt 3 k.p.c.